

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Poštno ček. račun: št. 9-12410

KATOLIŠKI GLAS

Cena: Posamezna št. L 15
Naročnina: Mesečna L 65
Za inozemstvo: Mesečno L 100

Leto II. - Štev. 46

Gorica - 15. novembra 1950 - Trst

Izhaja vsako sredo

Slovenske šole na Tržaškem in šolsko računovodstvo

Sredi oktobra je v Trstu nenadno umrl glavni računovodja višje šolske superintendence Ugo Becciani. Širši javnosti ni bil znan in bi bil tudi ostal neznan, da ni »Giornale di Trieste« zapisal dne 15. oktobra 1950 v nekrologu med drugim tudi: »V svoji delikatni funkciji je bil rag. Becciani v tem težkem povojnem času, ko je zlasti na šolskem polju izbruhnila slovanska povodenj, eden najmočnejših prvoboriteljev za italijanstvo Trsta in hraber branitelj italijanske tradicije v tržaškem šolstvu.«

Te besede skušajo biti pohvalne za pokojnika; so pa nehote zbudile našo pozornost. Glavni računovodja v nekem državnem uradu, ali ni kot državni funkcionar ne prav visoke stopnje dolžan samo izvrševati ukaze svojih predstojnikov? Kako more biti tak podrejeni funkcionar eden najmočnejših prvoboriteljev za italijanstvo Trsta in to celo v svoji uradni funkciji?

Stvar nas je zanimala pa smo šli in pobrali malo okoli, kdo je bil ta znameniti glavni računovodja, da mu »Giornale di Trieste«, naš stari in zvesti prijatelj, poje tako hvalo. Stvari, katere smo izvedeli, so kar zanimive, čeprav ne vse vzpodbudne. Pa pojdemo kar po vrsti.

Povedali so nam, da je rajni računovodja imel mnogo višji službeni čin, kot bi mu šel po njegovi šolski izobrazbi. Zavezniki so ga povišali v VI. činovni razred, čeprav bi bil lahko dosegel kvečjemu VII. razred. To je nekaj zelo nenavadnega. Zvedeli smo tudi, da je bila beseda rajnega računovodje na superintendenci vsemogočna. Kdor je želel pojasniti v kaki važejši zadevi, je menda vsak dobil odgovor: Vprašati moramo g. Beccianija. Ta odgovor je postal skoraj stereotipen, pa naj je šlo za namestitev, napredovanje učitelja, profesorja, sluga, za letne dotacije za učila, za šolske zgradbe, za šolsko opremo, za povišanje plače, pripadajoče po zakonu. Morda je pokojni računovodja odločil tudi o dodelitvi prostorov slovenskim šolam? Kdo ve?

Slišali smo tudi, da je v računskem oddelku šolske superintendence veliko uradništva in da imajo nekatere uradnice opravka samo s slovenskimi šolami. Slovenca pa ni tam nobenega. In tiste uradnice, ki prav za prav živijo od slovenskih šol, saj bi drugače ne imele dela, da so med zelo strupenimi nasprotnicami slovenstva. To svoje nerazpoložene, da rade pokažejo ob vsaki priliki. Slovenec pa nima niti eden vpogleda v račune, ki zadevajo šolstvo.

Vsi vemo, kako se je svojčas šovinistično časopisje razpisalo o ogromnih zneskih, ki da grede za slovensko šolstvo; nihče pa ni nikoli povedal, koliko je bilo za slovenske šole nakazano in

koliko porabljeno. Tudi ni bilo nikdar objavljeno ločeno, koliko je bilo izdatkov za slovenske in koliko za druge šole. To se nam zdi popolnoma umljivo, kajti razlika bi bila v preveč kričečem nasprotju z dejanskimi potrebami. Ne vemo, čigava je zasluga, da se je doslej vse to tako mojstrsko prikrivalo. Ob nenavadnem povečevanju »zaslug« pok. računovodje in ob njegovem izrednem napredovanju nam pa je ustala senca suma.

Vemo pa, da so nastavljeni na slovenskih šolah neprenehoma morali delati vloge in prošnje in zahtevati to, kar jim je po zakonu pripadalo, a jim je nekdo vedno osporaval.

Vemo nadalje tudi, da se je vsem uslužbencem na slovenskih šolah od vsega početka odtegoval neki znesek za bolniško zavarovanje; zdravila in zdravnik so pa imeli na razpolago šole po nekaj letih plačevanja, ko so se zavarovali drugod. Kam pa je šel še plačani denar? Bog sam ve. Morda je to vedel tudi pokojni računovodja.

Zvedeli smo vse to in še marsikaj drugega. Hvaležni smo stari prepleskani fregati, ki nosi ime »Giornale di Trieste«, da nam je s svojo neprevidno izjavo, s katero so pokojniku storili slabo uslugo, dala priliko, da smo vse to izbrskali in iznesli v javnost. Ob tej priložnosti smo zvedeli

tudi, da pokojnik ni bil edini tak »prijatelj« slovenskega šolstva na šolski superintendenci v Trstu. Dokler pa bo slovensko šolstvo odvisno od takih ljudi, bo živelo, da, ker ga ne bo mogoče uničiti, kot ni mogoče uničiti slovenskega naroda na tem trdnem kosu zemlje, a boriti se bo moralo za pravice, ki mu pripadajo po božjih in naravnih zakonih. Slovenski narod bo ostal; taki »velezaslužni« možje pa, ki trosijo našemu šolstvu drobtine, da preslepijo tiste, od katerih dobivajo bogate kredite, odhajajo po svoje resnično plačilo.

Ob tej priliki, ko nam je »Giornale di Trieste« sam pokazal, kakšni ljudje odločajo o razvoju našega šolstva, ponovno postavljamo zahtero po samostojni slovenski šolski superintendenci. Dokler se to ne uresniči, naj ZVU, ki ima zadnjo besedo pri potrjevanju državnih funkcionarjev na STO, poskrbi, da pride na mesto pok. Beccianija človek, ki ne bo prežet mržnje do Slovencev; za slovenski del šolstva pa naj se postavi pri računskem oddelku šolske superintendence slovenski uradnik, ki bo imel vpogled v upravo denarja, ki je odločen za slovenske šole.

Prepričani smo, da je to tako pravična in naravna zahteva, da se je ne bo branil nihče, kdor ima pošteno srce.

Svet pred veliko odločitvijo

Pričujoči teden bi moral biti za vse sedanje človeštvo največje važnosti: Pri Varnostnem svetu v Lake Success morajo ta teden odločiti, kaj narediti s Kitajci, ki pomagajo komunističnim Korejcem, če ne bodo odpoklicali svojih čet in svojih ljudi s Koreje. Odločitev Varnostnega sveta je največje važnosti, kajti v primeru, da Mao Ce Tung ne odpokliče svojih ljudi, mora Varn. svet nekaj ukreniti za dosego miru na Koreji in v Aziji. Kaj ukreniti? Ukazati generalu Mac Arthurju naj napade komuniste na njihovih izhodiščih v Mandžuriji. To bi pomenilo zaplesti se v vojno s komunistično Kitajsko in s temi zanesti vojno na celo Azijo, kar bi imelo nujno za posledico začetek tretje svetovne vojne. Zato moramo res Bogu priporočiti državnike pri Varnostnem svetu za pravo modrost, da se izognejo tej največji nesreči tretje svetovne vojne. Do sedaj so pokazali v tem oziru precej razsodnosti vsi zapadni politiki ter so nastopali skrajno previdno. Smemo upati, da bo tako tudi za naprej.

Vojna na Koreji in diplomacija

Vojna na Koreji je pretekli teden bila v znamenju diplomatskih razgovorov pri Združenih narodih. Teden se je začel z Mac Arthurjevim poročilom Varnostnemu svetu o posegu kitajskih komunističnih čet v boje na Koreji. Kmalu je sledilo popolno zatišje na fronti, kjer so komunisti nenadoma prenehali z napadi. Tedaj se je oglasila Amerika, ki je obtožila Kitajsko, da ogroža mir, ter zahtevala sestanek Varnostnega sveta za razpravljanje o Mac Arthurjevem poročilu. Sestanek se je vršil in na njem je v petek sedem držav vložilo spomenico, s katero zahtevajo, naj se Mao Ce Tung proglaši za napadalec, če ne umakne svojih čet s Koreje. Pred tem so poklicali zastopnike rdeče Kitajske pred Varnostni svet na zaslišanje. Ti so se odzvali in zato so odložili razpravo o spomenici sedmerih in Mac Arthurjevem poročilu do srede 15. novembra, da lahko slednji pridejo iz daljne Kitajske. Zadnji čas je dospela vest, da odposlanci pridejo, toda zato, da bodo zaslišani o

Formozi in ne o vmešavanju v boje na Koreji.

Voditi svetovno politiko in usodo narodov v sedanjih časih res ni lahka niti prijetna stvar.

Papeževa naročila škofom

Pa še pomembnega nagovora sv. očeta na vse škofe, ki so prišli na Marijino slavje in ki s papežem vred vladajo sv. cerkev božjo, ne smemo pozabiti. Zbral jih je na vernih duš dan v Vatikanu in jim je na srce položil nekaj za vso Cerkev zelo važnih zadev.

Priporočil jim je, naj med verniki goje duha spokornosti in krščanske skromnosti, ker brez tega ni krščanskega življenja. Pretirani luksuz in uživanjaželjnost med vsemi sloji, zlasti med narodi Zapada, je skrajno kvarljiv današnjemu tudi še vernemu ljudstvu. Katoličani morajo postati v vsakem oziru bolj preprosti, in ker je že postna zapoved zelo olajšana, naj vsaj v duhu spokornosti prenašajo križe in težave življenja ter naj z miloščino zadoščujejo za svoje in drugih grehe. Marija pri vseh prikazovanjih na prvem mestu poudarja

na dnevni red, ker je stališče Jugoslavije preveč različno od stališča Italije, tako da bi se ne mogli poravnati. Zato je bolj prav, da uredijo rajši ona vprašanja, v katerih se lahko poravnajo.

Jugoslavija prekinila diplomatske odnose z Albanijo

Jugoslovanska vlada je povabila albansko, naj odpokliče diplomatskega zastopnika iz Beograda, ker ni več zaželen. Kot razlog za ta korak je navedla nedopustno in žaljivo ravnanje albanskega poslanika do jugoslovanske vlade. Jugoslavija je svojega poslanika odpoklicala iz Tirane že pred več meseci.

To nam je zopet dokaz, kako napeti so odnosi med Jugoslavijo in njenimi kominformističnimi sosedi.

Po volitvah

v Združenih državah

Pretekli teden so se vršile volitve v ZDA. Volili so poslance v parlament in eno tretjino senatorjev. Volitve so potekle mirno. Udeležba je bila precej velika. Pri volitvah so republikanci pridobili nekaj glasov, demokrati pa so jih izgubili. Številčno razmerje med obema strankama je sedaj sledeče: demokratska stranka ima v senatu 49 sedežev, republikanska 47; v poslanski zbornici imajo demokrati 234 poslancev, republikanci pa 200. Značilno je, da je v novi zbornici samo en neodvisen poslanec, dočim so pred dvema letoma neodvisneži postavili celo svojega kandidata za predsedniške volitve.

PRISPEVAJTE
za † L. Kemperletov sklad!

PETINDVAJSETA NED. PO BINK.

Iz svetega evangelija po Mateju
(Mt 13, 31 - 35)

Tisti čas je povedal Jezus množicam to priliko: Nebeško kraljestvo je podobno gorčičnemu zrnju, ki ga je človek vzel in vsejal na svoji njivi. To je sicer najmanjše izmed vseh semen, ko pa zraste, je večje ko zelišča in postane drevo, tako da prilete ptice neba in prebivajo na njegovih vejah. — In še drugo priliko jim je povedal: Nebeško kraljestvo je podobno kvasu, ki ga je žena vzela in zamesila v tri merice moke, dokler se ni vse prekrasilo. — Vse to je povedal Jezus množicam v prilikah in brez prilik jim ni govoril, da se je spopolnilo, kar je bilo rečeno po preroku, ki pravi: 'Odprl bom svoja usta v prilikah, razodel bom, kar je bilo skrito od začetka sveta.'

Kruh brez kvasa je težak, trd in skoraj neužit. Kvas — testo rahlja, dviguje in plemeniti. Kruh postane lep in dober.

Človek brez vere je podoben kruhu brez kvasa. Navadno je

trdega srca, nizkotnih misli in umazanega govorjenja. Vera človeku plemeniti srce in razum. Če sodeluje z milostjo, se v njem polagoma oblikuje božja podoba. Za svoje namene se Bog navadno poslužuje majhnih, neznanstvenih stvari, da po njih doseže velike. Iz dvanajstih apostolov je zrasla današnja več sto milijonska Cerkev. Iz ponižne judovske deklice Marije je napravil Kraljico nebes, pred katero se klanja ves svet.

Zadostuje mu neznanstvena dobra beseda, da napravi svetnike. V Parizu je živel mlad, lep, nadarjen in bogat mladenič Francišek. Brezskrbno je bilo njegovo življenje. Prijatelj Ignacij pa mu je ob srečanju večkrat ponovil: 'Kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi.' Besede so padle v dobro zemljo. Pognale so korenine in obrodile sad. Mladenič je zapustil svet, odšel v misijone in rešil več milijonov duš. To je sv. Francišek Ksaverij.

Večkrat ni potrebna niti beseda. Zadostuje dober zgled. V Parizu je obiskoval univerzo

Friderik Ozanam. Bil je dober fant, toda zaradi velike pokvarjenosti, ki jo je videl med tovariši, je začel v veri omahovati. — Nekega večera stopi v cerkev. V klopi zagleda starejšega moža, ki se mu je zdel znan. Klečal je in molil rožni venec. Stopi bližje in prepozna svojega profesorja z univerze: Ampèra. 'Kaj, ta učenjak kleči in moli rožni venec kakor ženska?' se je vpraševal Ozanam. V njegovo srce se je naselila trdnost. Nobena stvar ga ni mogla več omajati v veri. Celo do nas sega blagodejni vpliv Ampèrovega zgleda. Ozanam je kasneje začel ustanovljati tako imenovane Vincencijeve konference za pomoč potrebnim, ki delujejo še danes.

Bog torej ne potrebuje armade, ne orožja. Zadosti so skromni, dobri kristjani, ki z besedo in z zgledom pripravljajo pot božji milosti, ki potem skoraj neopazno dovrši svoje delo.

Dobra beseda, lep zgled! Kdo tega ne zmore? — Morda, ne verjamemo v uspeh? Jezusovi primeri o gorčičnem zrnju in o kvasu nam dajeta zagotovilo. Mi sejmo dobro seme, Bog pa bo dajal rast.

NEDELJSKA MOLITEV

DAJ, PROSIMO, VSEMOGOČNI BOG, DA BOMO MISLILI VSELEJ TO, KAR JE PAMETNO, TER V BESEDI IN DEJANJU VRŠILI, KAR TEBI UGAJA.

tež obsodbi prisiljen ukiniti Bilten ter preosnovati duhovniško udruženje. Dne 20. sept. 1949 je sklical v Ljubljano skupščino »katoliških ljudskih duhovnikov-članov OF«. Na tem ustanovnem zboru, katerega se je udeležilo 124 delegatov, so ustanovili CMD, to je »Ciril-Methodijsko društvo katoliških duhovnikov LRS« ter izvolili društveni odbor, v katerem je dobil mesto predsednika Anton Bajt, bivši sekretar Iniciativnega sekretariata, ter mesto tajnika Merc Viktor. Novo društvo je pričelo v novembru 1949 izdajati novo glasilo z naslovom »Nova pot«, ki pa je ubirajo, vsaj v prvih številkah, iste stopnje kot »Bilten«. Tako n. pr. n. pada spet v svoji drugi številki Vatikan, apostolskega nuncijskega Beogradu msgr. Hurleya, razne ordinariate ter pričaša tudi pomembno vprašanje maršala Tita sedemčlanski delegaciji CMD: »Če smo se mi rešili Moskve, zakaj se ne bi v Rima?«

Kat. Cerkev in kom. vlada

S cerkvenopravnega stališča ugotavljamo, da sloni verska politika slovenske komunistične vlade v Ljubljani in torej vse mahinacije z »napredno« duhovščino, ali točneje z CMD, na docela zgrešeni osnovi. Cerkev na zakonodajno jasno določa, da je samo sv. stolica kot mednarodna pravna oseba upravičena sklepati konkordate in sporazume z državami, ne pa škojfe in še manj duhovniki. Dajle določa, da so pooblaščenca edino krajevni ordinariji (škojfe) ustanovljati verska udruženja, duhovniške organizacije in cerkvena pravna telesa, ne pa posamezni duhovniki in toliko manj politična oblast. Gornje ustanove in glasila pa je zamislil, izpeljali ali bolje izsilili IOOF! Komunistična oblast je čisto enostavno zvozila z avtomobili duhovnike na sestanke in skupščine, oblastveno predsedovala zborovanjem in s pritiskom izsilila iz duhovnikov podpis pod vnaprej določene sklepe in resolucije. Ista komunistična oblast je nato pritiskala na ta udruženja, kaj naj delajo, pišejo in mislijo, zlasti pa da naj izsilijo od škofov priznanje teh laičnih ustanov, s čimer bi jim dosegli nekako posvečenje ter cerkveno zakonitev. Pritisk od spodaj navzgor je bil silen: skoro vsaka številka »Biltena« in »Nove poti«

toži, da ordinariji nočejo razumeti novega položaja in priznati CMD in njegovega dela! Če bi bili slovenski cerkveni vodniki klonili, bi bili postali pokorni sluge »naprednih« duhovnikov ter igrača v rokah partije, potrdili bi bili vidike in delo od komunistov ustanovljene duhovniške organizacije in s tem postali sodelovniki za vse. S tem pa bi prišli nujno v spor s sv. stolico, v razkol in imeli bi — slovensko narodno cerkev. Bog pa je dal moč slovenski cerkveni hierarhiji, da ni klonila.

In sedaj konec

Sv. stolica je gledala jako zaskrbljena na razvoj verskih prilik v Sloveniji. Ponovno je posvarila vodilne »ljudske duhovnike« in jim tudi zagrozila z izobčenjem, ako ne prenehajo z delom na slični podlagi. Ker so bili vsi opomini in vse grožnje zaman, jih je dne 30. avgusta 1950 izobčila, upajoč, da jih ta najtežja kazen strezni. Toda trojica duhovnikov se ni uklonila. Odlok sv. stolice je predala vladi in s tem zagrešila novo kaznivo dejanje, za katero je predvidevano v kan. 2333 izobčenje, ki je na poseben način pridržano apostolski stolici. Kljub vsemu ni sv. stolica javno razglasila kazni, ker je upala na poboljšanje. Kaznovani duhovniki pa so trmasto vztrajali na svoji poti. Dne 2. oktobra 1950 se je vršil v Ljubljani drugi občni zbor CMD, na katerem je predsednik Bajt obtožil Vatikan, da se vmešava s svojimi kaznimi v »jugoslovanske notranje državne zadeve« ter sprejel ponovno izvolitev na položaj društvenega predsednika. Zato je sv. stolica dne 11. nov. 1950 javno razglasila izobčenje.

Upajmo, da bo ta ukrep odprl oči našim in utrdil dobre v zvestobi do matere sv. cerkve. Upajmo tudi, da bo jugoslovanska vlada končno razumela, da pot do sporazuma s katoliško cerkvijo pelje preko škofov in apostolskega nuncijskega očeta in da je zgolj sv. stolica pristojna v zadevi. Ko bo sklenjen tak sporazum, ki bo zaščetil interese obeh strani, se bosta duhovna in svetna oblast spet našli roko v roki in tedaj bodo vsi katoličani, laiki in duhovniki, kar tekmovali, kdo bo boljši državljan in v Jugoslavijo se povrne mir, sloga in red ter božji blagoslov.

SVETI OČE JE SPREGOVORIL

Katoliška Cerkev je izobčila »ljudske« duhovnike

Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« prinaša v svoji številki z dne 11. nov. 1950 naslednjo objavo: POOBLAŠČENI SMO, DA OBJAVIMO NASLEDNJE:

KER SO JUGOSLOVANSKI DUHOVNIKI ANTON BAJT, JOŽEF LAMRET in VIKTOR MERC VZTRAJALI V SVOJI NEUBOGLJIVOSTI KLJUB PONOVNIM OPOMINOM SV. KONCILJSKE KONGREGACIJE, JE ISTA SV. KONGREGACIJA IZJAVILA Z RAZSODBO Z DNE 30. AVGUSTA 1950, DA SO IMENOVANI DUHOVNIKI ZAPADLI NA POSEBEN NAČIN SV. STOLICI PRIZDRANEMU IZOBČENJU.

Nepreklicna rzsodba sv. konciljske kongregacije ugotavlja izrečno in neposredno dejstvo, da so bili izobčeni iz cerkvenega občestva trije slovenski duhovniki, posredno pa predstavlja javno obsodbo vseh »ljudskih duhovnikov«, ki so se prvotno zbirali v udruženju »Duhovniki — člani OF« in nato v CMD, to je v »Ciril-Methodijsko društvo katoliških duhovnikov LRS«. Izobčeni duhovniki so bili v prošlem avgustu voditelji tega društva: Anton Bajt, župnik v Šmarjah na Vipavskem, je bil društveni predsednik; Merc Viktor, profesor v Ljubljani, društveni tajnik; Jožef Lamret pa tajnik verske komisije pri predsedstvu vlade LR Slovenije, torej nekak minister za verstvo. Zato pa je izobčenje teh ljudi istočasno tudi najvišja obsodba komunistične verske politike v Sloveniji, ki si je skušala skatiti iz skupine »ljudskih duhovnikov« voljno in uslužno orožje proti cerkveni hierarhiji in pravo možnostno hrbtenico morebitne bodoče narodne cerkve, ki bi bila kot ponižna sužnja vprežena v komunistični državni voz.

Kaj je izobčenje?

Rimski papež ima kot najvišji cerkveni poglavar dolžnost, da ohranja neokrnjen zaklad verskih resnic. Po Kristusovem pooblaščenju avtoritativno učiti in voditi vse vernike, obsojati zmotne in krive nauke ter ka-

znuje one, ki širijo zmotne nauke. Najtežja cerkvena kazen, katere se je Cerkev posluževala proti onim, ki so ogrožali zaklad verskih resnic, je bilo izobčenje, s katerim so bili izobčeni iz občestva vernikov. Sam Kristus je učil, da če kdo »cerkve ne posluša, naj ti bo kakor pogan in cestninar« (Mt. 18, 17). Sv. Pavel je izobčil iz občestva vernikov v Korintu nečistnika (1 Kor., 5, 5) ter odpadnika od vere Himeneja in Aleksandra (1 Tim., 1, 20). Cerkev je že v 2. st. po Kr. rabila isto kazen: papež Viktor je izobčil Teodota, cerkveni zbor v Mali Aziji je izobčil Montana, lastni škojfe so izobčili Marciana. V poznejših stoletjih je Cerkev izobčevala celo kralje in cesarje, n. pr. Henrika IV. (1076), Filipa I. (1095), Friderika Rdečebradca (1161), zlasti pa verske novotarje ter krivoverce, kot Jana Husa, Lutra, Zwinglija, itd.

Slovenski duhovniki med zadnjo vojno

Da bomo pravilno razumeli zadevo izobčenja zgoraj navedene trojice slov. duhovnikov, moramo poseči nekoliko nazaj.

Ze med tako zvano osvobodilno vojno se je komunistično vodstvo OF dobro zavedalo, da si bo najlažje pridobilo ljudstvo preko duhovnikov. Zato je začelo snubiti duhovnike in jih vabiti v svoje vrste. Toda duhovniki niso mogli sprejeti sodelovanja s komunisti. Da bi OF razbila duhovniško enotnost in ustrahovala šibkejšo, je dala pobiti nekaj duhovnikov, druge je obsodila na smrt in spet druge je skušala onemogočiti s klevetami in krivičnimi obtožbami. Toda vkljub vsem obljubam in grožnjam ter vkljub najtežjim političnim in gospodarskim razmeram je ostala duhovščina skoro v celoti zvesta Cerkvji in te pojedinci so pristali na sodelovanje, in še ti na zgolj narodni podlagi.

Ljudski duhovniki

Po končani vojni so se komunisti predvsem neusmiljeno maščevali nad

duhovniki; nekatere so prostaško pobili, druge tirali pred ljudska sodišča, kjer so jih poniževali, obsojali na smrt, na prisilno delo, na odvzete častnih pravic, itd. Ko so pa spoznali, da ne bodo mogli s krvjo in s sramotilnimi procesi udušiti vere v ljudstvu, so zasnivali načrt postopne zasužnjitve celotne katoliške duhovščine na osnovi in pod pretvezo sodelovanja pri graditvi novega socialističnega družbenega reda.

IOOF (Izvršni odbor Osvobodilne fronte) je izdal nalog, naj se prirejajo sestanki »ljudskih duhovnikov«, ki naj postanejo člani OF. Taki sestanki so se vršili v Oplotnici pri Konjicah, v Poljčanah, v Celju, v Mariboru, Ljubljani, v Ajdovščini, itd. Da bi se delo smotno razvijalo, je IOOF ustanovil poseben centralni organ, t. j. »Iniciativni sekretariat duhovnikov članov OF« pri Izvršnem odboru, ki je imel nalogo organizirati ter vključiti slov. duhovnike v OF. Isti »Iniciativni sekretariat duhovnikov članov OF« pri IOOF je začel izdajati v novembru 1948 posebno glasilo »Bilten«.

Listič »Bilten« ni dolgo skrivljal svoje prave narave. Ze v svoji prvi številki je javno napadal »nekatero visoke funkcionarje katoliške cerkve v Vatikanu«, papeške okrožnice ter zlasti »reakcionarni človeški element v Cerkvji z Vatikanom na čelcu«. V naslednjih številkah so se vrstili napadi na škojfske ordinariate v Mariboru in v Ljubljani, v Trstu in v Gorici, klevete proti »visokemu cerkvenemu kleru, ki je bil v prvi vrsti kriv fašističnih zločinov«, ter zlasti ogabni napadi na Vatikan ter na samega sv. očeta Pija XII. Toda »Bilten« ni samo rušil cerkvene discipline in sramotil katoliško hierarhijo, odkrito se je zaganjal v katoliško cerkev ter v njeno zgodovino ter se povzpel do čisto krivoverških trditvev in teološko nevdružnih naukov. Zato pa je sv. konciljska kongregacija z odlokom z dne 12. aprila 1949 obsodila »Bilten«.

»Iniciativni sekretariat« je bil po

Odmevi Marijinega slavlja

Stotisoči onih srečnih romarjev, ki so bili navzoči pri počestvenju Vnebovzete, so odšli. A že prihajajo nove skupine. V Rimu se mudi mednarodno zastopstvo družin, katerih svojci so v zadnjih vojnih padli. V prvih vrstah hodijo črnooblečene matere in žene iz vseh narodov, za njimi se vrste očetje, bratje, sestre, sinovi in hčere padlih. Tudi sv. oče jih je sprejel in jih tolažil z vero v večno življenje in s svidenjem pri Bogu.

Nadalje je v Rimu nad tisoč katoliških profesorjev in ravnateljcev šol iz Italije, ki so romanje združili s svojim stanovskim zborovanjem.

Profesorski zbor je sv. očetu ob tej priliki poklonil nov umetniško izdelani in z mnogimi pomembnimi rezbarijami okrašeni papeški tron — kot znak njegove najvišje učeniške službe — navzoči katoliški dijaki pa so mu izročili veliko število »Misijonske knjižice«, ki vsebuje poglavitne verske resnice in najvažnejše molitve, namenjene za mladino v misijonskih deželah. Obojim se je sv. oče lepo zahvalil pri skupnem sprejemu vpricho vseh romarjev.

V Rimu roma tudi Zveza za prevoz bolnikov v Lurd in v druga svetišča: duhovniki, zdravniki, bolniški strežniki in strežnice.

Skupina teh romarjev šteje preko 2000 udeležencev.

V preteklem tednu je šlo v Rim tudi drugo škofijsko romanje iz Gorice, 120 vernikov, med njimi tudi goriški bogoslovci in Prevzvišeni.

K proslavi Marijini so za 1. novembra poslale nekatere državne svoja posebna diplomatska zastopstva. Te države so bile: Italija, Irska, Španija, Peru, San Domingo in zastopstvo provincialne vlade v Quebec-u iz Kanade. Ta zastopstva so bila seveda tudi sprejeta od sv. očeta v posebni dvadieni, pa tudi rimsko županstvo jih je povabilo na Kapitol in jih tam slovesno pozdravilo.

Odmevi Marijinega slavlja med brezverci

Da satan sovraži Marijo, mater Jezusovo, je nekaj naravnega. Saj je Marija tista v rajju navedena žena, ki je satanu glavo strla. Zato je tudi naravno, da satanovi hlapci niso mogli ostati vsaj tihi ob Marijini slovesnosti v Rimu in po vsem katoliškem svetu. Kominformistično usmerjeni časniki v Italiji so izlili svoj žolč nad našim počestvenjem Marije po svojih predalih s trditvijo, da je »Pacelli v Rimu« razglasil nek nerazumljiv in zdravi pameti nemogoč nauk o »vnebo-

vzeti (z malo začetnico), in da so goreče sveče na praznik zvečer mnogim ljudem pokapljale obleke. Zlasti zaničevalno in posmehljivo piše list »Avantia« o Mariji, papežu in cerkvi. Čez par tednov pa bo spet trdil, da spoštuje versko prepričanje kato-

ličanov, le v politiko naj se ne vtikajo. Kako daleč so ti ljudje od resnice! Nauk o vnebovzetju Device Marije pač ni kaka politična zadeva. Zakaj neki to smešijo? Ni drugega odgovora kot ta, ker so hlapci duha teme in laži.

MISIJONSKO PISMO

Piše Karèl Kerševan

Mission Catholique IREBU, Belgijski Kongo, Afrika

(Nadaljevanje)

Šlo je gladko, ker strogi gospod ni ničesar opazil na spričevalu. Ostalo je res v dobrem stanju; črnilo se ni ziilo, le papir je bil komaj opazno zgrbančen. Dolgo sem nosil spričevalo po svetu s seboj; bilo je moje zadnje šolsko spričevalo. —

Mohorjeve knjige smo brali pri nas doma; saj veste, da je letos sto let, odkar so Mohorjevke začele hoditi v svet, ker je tako hotel naš veliki Slomšek. Ob dolgih zimskih večerih je najprej moja starejša sestra ob petrolejki glasno brala. Se še spominjam Večernic kot: Deseti brat, Mlada Breda ter zgodbe iz nekdanjih velikih Koledarjev, kjer smo našli vsakega nekaj. Drugi, kot bralec, sem bil jaz na vrsti. Meni so se posebno vtisnile v spomin Podobe iz misijonskih dežel in Japonski mučenci. Ko so ob koncu prve svetovne vojne začeli izhajati Katoliški misijoni, smo jih tudi mi brali. Prej še je Bogoljub imel svoj Misijonski kotiček. Začelo se je uvajati Sveto detinstvo, praznik Svetih Treh kraljev kot misijonski praznik, in nato še Misijonska nedelja z misijonsko pridigo in svojimi publikacijami. V Katoliških misijonih sem zlasti pozorno sledil poročilom sestre Ksaverije Pire in msgr. Kerca. To je bilo še pred kakimi petindvajsetimi leti...

Na Sveti večer 1946 sem sedel na vlaku Rim-Bruselj. Moral bi tedaj že biti na cilju v Lovanju, pa smo imeli zaradi posledic zadnje vojne skoro en cel dan zamude. Na Božič sam sem komaj še ujel eno sv. mašo, ki se je darovala v ruševinah veličastne cerkve sv. Gertrude v Lovanju. — Ni bilo lahko doseči Belgijo; pokazalo je takoj v začetku, da bo še težje priti v Belgijski Kongo, moj končni cilj. Moj rodni brat Marcel, ki kot misijonski brat deluje tam že od leta 1933, mi je že sporočil, da mi v danem trenutku pride naproti do Léopoldvillu, samo sporočim naj pravočasno. Prebolel sem že vse injekcije in njih posledice, manjkalo mi tudi ni vizumov na potnem listu, le na ladjah da se baje vsa mesta že oddana pol leta naprej; letala pa tudi ne zmorejo vsega prometa. Vendar so menda bili na letalski agenciji

tako prijazni, da so me sprejeli v seznam potnikov ter da bom obveščem, ko bo vrsta na meni. Torej velja potrpeti in čakati...

Nič prijetno ni zimski čas v Belgiji zlasti onim, vajenim milejšega južnega podnebja. V začetku sem imel vtis, da so tam vse hiše začrnele od dima in vlage. Res sem razliko podnebja dobro čutil, kajti kmalu po prihodu sem moral za par dni v posteljo. Pa je bilo to bolj zato, ker smo se v Italiji vozili v nezakurjenem vagonu preko zasnežene pokrajine že od Firence navzgor. V švicarskem vlaku je pa bilo prevročje. V Bazlu sem moral ven v mráz in led že ob šestih zjutraj ter do večera čakati na zvezo za Bruselj. V Bazlu je treba znati nemško ali francosko, jaz sem si najbolj pomagal z italijansko. Najbolj nerodno mi je pa bilo, ker nisem imel švicarskega drobiža, pač zato, ker je po voznem redu mednarodni vlak Rim-Bruselj direkt. V resnici je bilo vse drugače...

Štiri mesece sem čakal na priliko, da nadaljujem svojo pot. Med tem se je približala pomlad in lepše je postajalo lice dežele. Zaneslo me je v tem času dvakrat v Anvers, glavno pristanišče Belgije, in parkrat v Liege, ker je tam hiša provincialnega predstojnika. Liege obdajajo prestogovniki in leži sredi umetnih hrbov, ki so nastali iz materiala, zemlje in kamienja, ki so ga izvlekli iz podzemlja. Trdijo, da je pod mestom vse votlo in da se nekateri predel celo pogrezajo. Starejši, ki smo sledili vojnim poročilom iz za prve svetovne vojne, poznamo mesto kot trdnjavo, ki se je dolgo upirala Nemcem. Obiskal sem višino nad mestom, utrjeno točko, ki je v letih zadnje vojne služila kot ječa in kraj za streljanje nedolžnih talcev. Tam je sedaj tudi pokopališče. Mesto je precej trpelo v vojni in pravijo, da je padlo nanj okoli tisoč V1 in V2. Prihodnjič bom povedal, kako je prišlo, da sem že po štirih mesecih mogel v Kongo z letalom. Prišlo je do tega skoro nepričakovano hitro.

Z misijonskimi pozdravi, vdani

Karel Kerševan C.M. mis. brat

Tito in Stepinac

Dopisnik New York Timesa je med drugim zastavil maršalu Titu tudi sledeče vprašanje: »Kakšni pogoji bi lahko bili za Stepinčevo osvoboditev?« Tito je odgovoril takole: »Jugoslavija ne želi sprejemati pogojev v zvezi s človekom, ki je znan po vsej Jugoslaviji kot vojni zločinec; toda če bi to bilo v interesu mednarodnih odnosov in če bi naš notranji položaj to dovolil, bi se lahko tudi odločili, da ga izpustimo. Obstaja možnost in prišel bo čas, ko on ne bo več v zaporu. Toda mi ne bi mogli nikoli dovoliti, da bi on deloval kot duhovnik ali verski funkcionar v Jugoslaviji.«

Na vprašanje istega dopisnika: »Ali lahko vidim Stepinca?« je maršal Tito odgovoril: »Mislim, da ni vzrokov proti temu, ker smo mi glede tega zelo široko-

srčni. Nimamo ničesar skrivati glede Stepinca; ne godi se mu slabo, kjer je.«

Odgovori maršala Tita so vsakakor zanimivi. Pričajo nam, da je od nadškofove obsodbe do danes svoje mnenje precej spremenil, saj ga danes ne smatra več za zločince, ki mora pretrpeti svojo kazen v zaporu, temveč le za moža, ki je nevaren režimu v notranjosti države, zunaj države bi pa lahko živel prost. Iz tega se razvidi, da je tudi Tito sam mnenja, da je Stepinčev »zločin« političnega značaja in ne kriminalnega, kot so trdili ob obsodbi. Zato imamo prav vsi oni, ki trdimo, da je msgr. Stepinac žrtev komunističnega režima in ne zločinec. Saj bodo tudi komunisti nekoč morali to priznati!

Dopisnik Salzgruber je na Titovo besedo res obiskal nadškofa

Stepinca v Lepoglavi ter imel z njim razgovor. Z nadškofom je časnikar govoril v francoskem jeziku ter je razgovor sedaj objavil New York Times na prvi strani. Msgr. Stepinac ima v zaporu na razpolago dve celici, ena mu služi za kapelico, v kateri vsak dan mašuje, v drugi biva čez dan in ponoči. Nadškof je časnikarju dejal, da o njegovi usodi bode odločeval samo sv. oče in ne jugoslovanska vlada. Pristavil je, da mu je malo mar za njegovo usodo in da rad trpi za sv. cerkev. Večino časa, da preživi v molitvi in premišljevanju. Težko prenaša le eno, to, da mu ne dovolijo brati vatikanskega glasila Osservatore Romano.

Neofašizem v Italiji

V nedeljo 5. novembra sta imela ministrski predsednik De Gasperi v Modeni in notranji minister Scelba v Turinu dva pomembna govora. De Gasperi je, na kratko povzeto, povedal sledeče: čas je, da se ljudske množice vprašajo, kako je šlo do sedaj, in se odločijo. Če je res, da je sedanja vlada tiranska, uničevalka vsake svobode in napredka, da so njeni člani »prekleti možje«, če je vse to res, potem imajo prav tisti, ki hočejo prevrat, ki sanjajo o nekem novem »paradizu«. Toda je vse to res? In množica mu je odgovorila z vzklikanjem vladi. Vsled tega bo, je poudaril De Gasperi, vlada branila demokracije, da bodo lahko uživali svobodo vsi.

Minister Scelba je bil še bolj jasan ter je odkrito povedal, da vlada ne misli več trpeti prikritega obnavljanja fašistične stranke pod imenom MSI (Movimento sociale italiano). Zapretil je, da bodo strogo izvedli določila ustave, ki je v 12. členu prepovedala obnovo fašistične stranke pod kakršnokoli obliko ali imenom.

Oba govora sta izvala naval odobravanja na eni strani in naval ogorčenja na drugi strani. Proti ministroma so nastopili skrajneži na levi in na desni. Desničarje razumemo, saj so bile grožnje njim namenjene; toda oglasila se je tudi levica in protestirala zaradi nameravnega razpusta MSI. Čudno, vendar resnično, komunisti in Nennijevi socialisti so to pot zagovarjali nove fašiste in pretakali solze črnila zaradi njih.

Stranke zastopane v vladi mislijo pa stvar rešiti za res. Vsled tega so sprejeli resolucijo že med tednom na seji vodstva social. stranke italijanskih delavcev, naj parlament izglasuje zakon o prepovedi stranke MSI, pod čigar imenom se obnavlja fašistična stranka. Scelba je pa bil hitrejši in je že izdelal potrebni zakonski osnutek, ki ga bo vlada predložila v odobritev parlamentu. Predno do tega pride, bodo gotovo še ostri boji v časopisju in v parlamentu.

Ves pretekli teden je trajala v rimskem parlamentu debata o Združenju Evropi in o enotni evropski vojski, h kateri misli pristopiti tudi Italija kot sopolisnica atlantskega pakta. Proti so govorili socialisti in komunisti ter misovci; v prilog pa govorniki ostalih strank. Ob glasovanju so odobrili s precejšnjo večino desedanje delo ministra Sforze za Združeno Evropo in enotno vojsko.

„Katoliški glas“ v vsako slovensko družino!

ŽALOSTNE UGOTOVITVE

Člen 15. mirovne pogodbe obvezuje Italijo, da mora spoštovati in dejansko uveljaviti vse pravice jezikovnih manjšin v svojih mejah. Vendar pa

1) dosedaj še ne poznamo nobenega zaščitnega zakona za slovensko manjšino,

2) 50.000 beneških Slovencev nima do danes še nobene slovenske šole,

3) beneškim Slovencev preprečujejo celo obiskovati slovenske šole v Gorici,

4) tudi slovensko šolstvo v Gorici, ki dejansko obstoja, ni do

danes z nobenim zakonom urejeno kot tako,

5) slovenščina se ne more rabiti na nobenem državnem uradu,

6) avtonomne pokrajine, ki nam je v ustavi zagotovljena, še danes ni,

7) društvene in kulturne imovine, katere je fašizem Slovencev krivično vzel, si do danes Slovenci še niso mogli spet pridobiti.

To so naše zelo skromne ugotovitve. Na vsak način pa so ugotovitve, katerih ne bomo pozabili v prihodnosti.

Vprašanje v odgovor

V odgovor na gozdovniški napad, ki ga je proti podpisnemu priobčil »Primorski dnevnik« 11. X. 1950, vprašam še večerajšnje sovjetske kolaboracioniste naslednje:

Če sem res bil in sem res tisto, za kar bi me rad razkričal »Primorski dnevnik«, kako, da poglavarjev Osvobodilne fronte — in doslednežev pri »Primorskem dnevniku« z njimi ni nič sram, da so še leta 1949 prodajali — po črnoborzijski ceni — knjige podpisanega v svoji knjigarni na Corsu v Trstu? Da niso morda vsega tega delali, ker so bili prepričani, da bi jim moje pošteno in kolikor toliko znano ime utegnilo kljub vsemu le biti dragoceno, če ne za drugo, pa za vabo »koristnim budalom?«

Mirko Javornik

„Pr. dnevnik“ beži pred stvarnostjo

Na naš članek Slovenska stvarnost, kot navadno, »Primorski dnevnik« ni znal odgovoriti ničesar. Da pa bi svojo veliko zadrego in svoje zločince zakril, je začel na vsa usta kričati, kdo naj bi ta članek napisal. Tako je vpil, da so se cedile sline iz ust. Mislil je, da bo s tem dvignil karogorenje naroda proti dozdevnemu piscu članka. Toda te komunistične metode že predobro poznamo. Poznamo tudi vso fraziologijo. Ves zapadni svet jo pozna. — Gospodje pri komunističnem »Primorskem dnevniku« naj rajši odgovore, kje je 14.000 ljudi, po katerih sprašujejo že več kot pet let slovenske matere. Naj po-

ve, kdo je bil takrat na oblasti, ko so dobesedno poklali brez vsake preiskave ali sodbe 14.000 slovenskih mož in fantov. Kdo so bili krvniki? Če bo »Primorski dnevnik« bežal pred tem vprašanjem, bomo pokazali mi s prstom na tiste ljudi, ki jih »Primorski dnevnik« prav od blizu pozna, ki so se pred petimi leti tu, v Trstu in v Gorici hvalili, kako so klali, kako je tekla kri! Nekateri ubijalce že danes pretresa groza, tudi ostali bodo prišli na vrsto. In komunistični tisk z uredniki, ki se trenutno boji priznati zločine svojih ljudi, bo tudi prišel pred sodbo. Čas teče in božji mlini meljejo.

GOSPODARSTVO

Naša živina in mraz

Mraz lahko kvarno vpliva v večji ali manjši meri ne samo na zdravje človekovo temveč tudi na živalsko. Nizka temperatura lahko škoduje samo delu telesa, ki zmrzne, lahko pa tudi celotnemu telesu. Če je celo telo hudo premraženo, nastopi neka splošna ohromelost, posebno pa na živcih in srcu, ki končno privede do smrti.

Taki slučajni pa so pri nas redki, ker v naših krajih nasplošno ne poznamo tako nizkih temperatur in ker so naše živali v hlevih navadno zašvarovane pred hujšim mrazom. Zato pa so pri nas bolj pogosta prehlajenja, ki postanejo lahko vzrok hujših bolezni.

Prehlajenje vpliva pri živali — pa tudi pri človeku — na celotni telesni ustroj; trpi celotni prebavilni aparat, ledja, členki, mišice, posebno pa vpliva prehlajenje kvarno na dihalne organe od nosa do goltanca in pljuč. S temi pride predvsem v stik prosti zrak, ki kvarno vpliva, če je premrzlel.

Da dihalni organi obolijo — se vnamejo — pa ni nujno potrebno, da morajo priti v dotiko s premrzlim zrakom. Lahko obolijo tudi, čeprav je le en del telesa premražen. Večkrat zadostuje, da je samo glava izpostavljena mrazu, in že je prehlad tu; enako zadostuje, da je noga le nekoliko časa v mrzli vodi...

Mraz sam na sebi pa ne povzroči vnetja dihalnih organov, temveč le ustvari ugodne predpogoje za razvoj in razmnožitev posebnih različnih bakterij, ki so potem pravi vzrok angine, bronhitisa, pljučnice in kot se imenujejo vse te bolezni dihalnih organov.

Če je prehlajen samo nos, imamo opraviti z rahlim prehladom nosnega sluzi, kar se javlja z nosnim katarom. Navadno se pri takem prehladu še priključi vnetje okoli oces. — Če je mraz vplival globlje na dihalni aparat, imamo vnetje grla ali angino, ki napade vse domače živali, najraje pa konja. — Če je vplival mraz še globlje, to je v bronke ali kanale, ki dovajajo zrak v pljuča, imamo bronhijalni katar. Bronki

oziroma zračni kanali so proti grlu precej široki, pozneje pa se cepijo v vedno ožje. Notranjost teh kanalov je prevlečena s sluzom, ki se pri bronhialnem katarju vname in otežuje dihanje. — Če pa je vnetje razširjeno na pljuča, imamo pred seboj pljučnico (polmonite), ki je najtežje obolenje dihalnih organov in ki pri živalih navadno konča s smrtjo.

Glavno in pri živalih edino na mestu, je preprečenje prehladov. To tudi ni težko: predvsem ne smemo nikdar držati živali na prepihu. Če se žival vrne v hlev potna, jo mo-

ramo obrišati; nikdar ne smemo živali napajati, če je razgrela; v zimskem času je ne smemo napajati s premrzlo vodo. V tem oziru velja sploh napačno mnenje, da je za ugasitev žeje boljše mrzla kot mlačna voda. V poletnih mesecih ugaši človek svojo žejo najlažje z vročim čajem. Zato pa je tudi za živali najprimernejša napajalna voda, če je nekoliko mlačna. Žival je bo bila več in se bo pri tem bolje počutila. Naše domače živali so velik kapital, ki nam nosi bogate obresti, če z njim prav ravnamo. Imejmo to vedno pred očmi.

KULTURA

3. slovenski kulturni večer v Trstu

V četrtek, 9. novembra, je bil v dvorani Marijinega doma tretji letošnji slovenski večer Slovenske prosvete v Trstu. Najprej je predaval dr. Maks Šah o zemljepisnem in zgodovinskem položaju Koreje. Nato pa je bilo na sporedu več filmov, ki so ponazorili zemljo in ljudi, ki danes trpe in beže pred strašotnimi ognjenimi zublji vojne. Večer je bil zanimiv in je pokazal marsikako novost.

V četrtek, 23. t. m., pa bo na sporedu predavanje ravnatelja Martina Jevnikarja z naslovom: Prva slovenska šola in prva pridiga o dolžnosti do naroda. Večer bo posvečen 150 letnici rojstva škofa Antona Martina Slomška.

Koledar za gospodinjje

Posebno odposlanstvo Uprave za gospodarsko sodelovanje ECA v Trstu, ki je izdalo »Kmetijski priložnik« pripravlja zdaj podobno koristno knjigo, namenjeno slovenskim žens-

nam in gospodinjicam. To bo koledar z naslovom »Ljubo doma« Vseboval bo poleg koledarskega dela tudi polno koristnih sestavkov in nasvetov za naše žensko. Tiskar bo v dveh barvah in ga bodo krasile prelepe fotografije naših krajev in motivov. Kdor ga želi imeti, naj to sporoči z dopisnico na naslov: Tiskovni oddelk E.C.A., TRST, Corso Cavour 1.

Nova revija

V začetku decembra bo začela izhajati v Trstu nova, neodvisna slovenska kulturna revija »Stvarnost«. Stvarno in neodvisno od političnih skupin in skupinic v domovini in v begunstvu bo obravnavala vprašanja, s katerimi se bori danes slovenski človek, in prikazovala splošno problematiko slovenske kulturne in narodne skupnosti.

Na revijo, ki bo skušala izpolniti važno kulturno vrzel, že sedaj opozarjamo svoje bralce. V prihodnji številki bomo prinesli tiskane naročilnice. Revija bo izhajala dvomesečno na 32 straneh.

OBJAVA

Slovensko-hrvatski akademski klub »JADRAN« v Trstu je sklenil pridružiti se slovenski otvoritvi novega sedeža tržaške univerze ter izraziti svoje mišljenje o poslanstvu univerze.

Rektor tržaške univerze prof. Eramanno Cammarata je odklonil to zahtevo kluba, češ, da je proslava ožjega značaja in je ni mogoče razširiti. Klub »JADRAN« je kljub temu sklenil objaviti izjavo, ki bi jo bili morali dati njegovi zastopniki na proslavi:

»V imenu slovenskih in hrvaških visokošolcev Svobodnega tržaškega ozemlja ter akademskega kluba »JADRAN« se želimo pridružiti našim sosednjim proslavam otvoritve novega sedeža tržaške univerze ter pozdraviti akademske, civilne in vojaške oblasti, goste iz sosedne republike Italije ter vse navzoče.

»Naša univerza ima še posebno poslanstvo poleg splošne naloge vsake Alme Matris, ki mora služiti duhovnemu in kulturnemu dvigu ter napredku ljudstva. To posebno poslanstvo izhaja iz dejstva, da je naša

univerza vstala v Trstu, ki je stična točka med dvema kulturama, med slovensko in italijansko. Zato mora vršiti poslanstvo uravnoteževanja, posredovanja in pomirjevanja med našima narodoma, ki kot avtohtona živita na teh tleh drug ob drugem že stoletja.

»Gre tu za stično in ne odbojno točko. Zato morata imeti obe kulture visoke študijske zavode, ki so neobhodni pogoj za svoboden razvoj.

»Naša univerza naj tako z novim sedežem ne pridobi samo novih in prostora poslopij ampak predvsem novega duha, duha razumevanja in strpnosti ter medsebojnega spoštovanja med Slovani in Italijani.

»In tembolj danes, po izginotju tako imenovane asimilacije, morajo odnosi med Italijani in Slovani stati na drugičnem temelju, na temelju enakosti narodnih in kulturnih pravic.

»Tako bomo vsi na tako pereči točki, kot je Trst, doprinesli svoj delež k velikemu in plemenitemu prizadevanju evropskih narodov: ustvariti svobodno in enotno Evropo,

NOVICE

Seja občinskega sveta

V ponedeljek zvečer se je vršila seja obč. sveta. V glavnem so razpravljali o »Zoni franchise. G. Culot je predvsem kritiziral v zvezi s tem one, ki so se dejansko okoristili z njo, a niso ničesar ukrenili v prid ostalega prebivalstva. Prihodnja seja bo v ponedeljek 20. t. m.

Novi podprefekt

Ker je bil premeščen prejšnji podprefekt dr. Bellini v Grosseto, je prišel na njegovo mesto iz Catanije dr. Sarro.

Novemu g. podprefektu izrekamo dobrodošlico.

Režiser Milan Kosič umrl

V Trstu je dne 10. novembra umrl znani slovenski režiser Milan Kosič. Pred vojno je vodil dramatsko gledališče v Celju in Mariboru. Po vojni je prišel v Trst k Slovenskemu narodnemu gledališču. Bil je ves čas pristaš OF.

Novi doktor

13. t. m. je na univerzi v Paviji promoviral za doktorja medicine naš dragi prijatelj Miloš Kogoj, rojak iz Bilj. Mlademu doktorju naše iskrene čestitke.

Dopisi

S Krasa

Končno smo le dobili toliko zaželen dež, za katerega smo Kraševci kar hvaležni, ker nam je napolnil popolnoma izsušene »štirne«. Dobrodobsko jezero je dobilo pravo podobo jezera, ker se je zopet napolnilo z vodo tako, da je vredno postati ob njem in uživati raznoličnost jeresenske narave. — Tudi ljudje so oživeli: poroke se vrstijo; mladina peva; otroci pridno obiskujejo šole, večerni tečajji so se pričeli itd. Le »Martinovanje« nam je nekoliko motilo slabo vreme. — Na nedeljo 19. novembra se bodo pa dekleta v Jamsljah pokazale na odru z lepo igro »Mati«; pomagali jim bodo pa tudi pevci in pevke z narodnimi pesmimi, da bo bolj veselo. Zato ste vabljeni, da pridete prihodnjo nedeljo v Jamslje — ob 3h popoldne, če bo lepo vreme.

katere napredek bo temeljil na svobodi in enakosti, izvajani in jamčeni od vedno popolnejše demokracije.

»Naša univerza mora in mora postati most s slovanskimi narodi. To je njeno posebno poslanstvo, ki ga — žal — dozda ni vršila zaradi zmotnih težnj, katere ji je vsilil pretekli režim.

»Dolžnost nas vseh je položiti prvi kamen za zgradbo tega idealnega mostu.

»In to sta naša odkritosrčna želja in voščilo ob današnji svečanosti.«
TRST, 6. novembra 1950.

Msgr. Mirko Brumat težko bolan

Pred dnevi se je zatekel msgr. Mirko Brumat v sanatorij sv. Justa v Gorici. Zdravniki so ugotovili potrebo nujnega kirurškega posega v glavi. Ker je edino v Milanu bolnica za slične težke operacije, so ga dne 13. t. m. prepeljali z goriskim zelenim križem v Milan, da bi ga operiral sloviti zdravnik prof. Fasiani. Msgr. Mirko iz srca želimo, da bi srečno prestal operacijo in se kmalu spet vrnil med nas.

Stavka

Dne 13. in 14. t. m. stavka osebje vseh prevoznih podjetij. Stavka je ekonomskega značaja.

Solkanski kaplan doma

Že pred časom smo poročali o skorajšnji vrnitvi od vojakov solkanskega kaplana. Danes pa povemo, da se je že vrnil ter da se že nahaja med svojimi farani v Solkanu.

Opozorila beguncem

1. Begunci, zvrženi od avstralske, kanadske ali ameriške komisije, brž ko dobijo sporočilo naj se javijo na uradu Centra — NCWC Riva Piazzetta, 18. To velja za one, ki so že vpisani v Center, kakor tudi za one, ki še niso vpisani.

2. Begunci, ki so bili sprejeti na IRO samo za legalno zaščito in bi želeli emigrirati, naj se javijo na Intake Centru IRO - Corso Roosevelt, 5/I.

3. Begunci sprejeti na IRO in ki bi želeli emigrirati v Avstralijo pa niso bili vabljeni tekom preteklega meseca, naj se takoj javijo na Emigracijskem uradu IRO, Corso Roosevelt, 5/I.

4. Vsi begunci, ki imajo »Libero sbarco« za Argentino, naj se čimprej javijo na Emigracijskem uradu IRO, da uredijo potrebne dokumente. Po prizadevanju Centra NCWC jim je sedaj dana možnost, da lahko emigrirajo.

5. Družine, ki imajo člana begunca v italijanskih taboriščih Fraschette ali Farfa Sabina, naj to javijo ustno ali pisмено na Centru IRO - NCWC Riva Piazzetta, 18 - Gorizia.

Direktor Centra IRO-NCWC

Beg iz Jugoslavije

Pretekli teden je pribežala semkaj mladenka Gorjup Ivanka iz Kanala, katera se je znašla pri prekoračenju meje v zelo čudnih in neprijetnih okoliščinah. Namreč tik ob meji ali celo že nekaj metrov v Italiji jo je zalotil titov stražnik in je streljal nanjo. Ranjeno so jo našli italijanski obmejni stražniki in jo pripeljali v goriško bolnico, kjer se bo morala nekaj časa zdraviti.

Miklavževanje v Trstu

Samo še dobre tri tedne in prišel bo v Trst sv. Miklavž z vsem svojim spremstvom. Slovenske otroke in odrasle bo obiskal v velikih dvorani

v središču mesta. Doživeli bomo izredno lep večer. Glavni del prireditve je slovenska opereta »Miklavž prihaja«. Goričani se te spevoigre prav dobro spominjajo, saj so jo pred leti videli večkrat v Gorici. Tudi po ostali Sloveniji je doživela izredno mogočen vtis. Opereta ima tri dejanja. V zadnjem pride v dvorano sv. Miklavž. To bo čudovito doživeti je za naše malčke. Opereta pa je lepa umetnina in bo zato pomenila tudi za odrasle velik umetniški užitek. Potem bo sv. Miklavž obdaroval otroke.

Ker bo zanimanje za to prireditve veliko, že zdaj opozarjamo vse, naj pravočasno rezervirajo svoj sedež. Prireditve pripravlja Slovenska prosveta v Trstu. Podrobnosti bomo še sporočili.

Natečaj za državne arhivarje

»Gazzetta ufficiale« številka 250 od 6. okt. t. l. objavlja natečaj za državne arhivarje. Prošnja mora biti vložena do 5. dec. t. l. skupno s posredovanjem o doktoratu iz jusa, komercialne ekonomije ali filozofskih ved. Na razpolago je sedem mest.

Za čebelarje

Deželni agrarni konsorcij poroča, da se prične v ponedeljek 13. t. m. delitev sladkorja za vse čebelarje, ki so poravnali takse v letu 1949-1950. Posobne vrste sladkor se deli v okviru Proste cone.

Novo šolsko poslopje

Občina Krmin ima v načrtu zidanje nove šole za vas Plešivo, katere otroci morajo hoditi v šolo v oddaljen Krmin. Šola bo baje dozidana do prihodnjega šolskega leta.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Zaradi preobilice gradiva smo izpustili to pot podlistek, katerega bomo spet redno nadaljevali prihodnjč.

Prispevke za božično dvojno številko prosimo do 15. decembra.

Darovi za sklad L. Kemperleta

Iz Washingtona (USA) 1 dolar; dr. T. Simčič namesto cvetja na grob pok. Francita Bratuža 1000; dar slov. vernikov pri sv. Vincenciju v Trstu 895.— lir.

Srčna hvala!

ZA »SLOVENSKO SIROTIŠČE SV. DRUŽINE«

Družina Jožefa Peršič v Gorici 250; p. n. VI. 500; g. Vižintin, urar pri Sv. Roku v Gorici 500; g. župan v Gorici nam je poslal 3 vreče kruha, 1 vrečo jabolka, 100 papirnatih vrečic razne hrane: mesa, mortadele, sira salama itd. Pavla Klanjšček, Oslavje, namesto venca na grob Lojzeta 700; A. R. 800; Marko Pegan s Tržaškega 500; preč. g. Ivan Brglez iz Amerike 2 dolarja.

Vsem našim dobrotnikom srčna hvala in zagotovilo molitve.

F. B. daruje D.D. 500 lir za dijake.

Odgovorni urednik: Stanko Stanič
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Tebi v spomin, dragi Franci!

Zvonovi tužno pojejo.
za verne duše molijo ...
(F. Terčelj)

Bilo je na dan, ko se Cerkev spominja na trpeče brate in sestre v vseh. Komaj so utihnile molitve ter se porazgubili zadnji akordi pretresljive pesmi »Dies irae«, že smo se pričeli poslavljati od Tebe, dragi Franci.

Spoznal sem Te v letih, ko je bilo na Goriskem kulturno delo na višku; v času »Mladike«. Pel si nam kuplet:

»Mamica so rekli...« Se danes vidim Tvoj vesel obraz, poln humorja. Že takrat smo videli v Tebi izraziti igralški talent. Kot mlad dijak, se je naš Franci z vso ljubeznijo zanimal za različne panoge naše umetnosti, posebno kot pevec in še bolj kot igralec in tako pokazal veliko razumevanje za našo kulturo. Saj takrat ni bilo prireditve pri kateri ne bi sodeloval. V različnih krajih si nastopal in v različnih vlogah. Kamor si prišel, povsod je bil smeh in dobra

volja. S kakšno ljubeznijo si mi večkrat pripovedoval o svojem delovanju po naši deželi. Igra Ti je bila všeč; saj je bil to čisto Tvoj svet. V onih letih dela si tako sanjal in hrepenel po večjih odrih; želel si se posvetiti gledališki umetnosti. Pa je bila okolica in vse tedanje življenje tako, da so Ti bila vrata zaprta.

Ostal si med nami ter skromno in tiho deloval. Ko je vse delovanje prenehalo, si ostal samo še vnet cerkven pevec in si tako skozi dolgo vrsto let prepeval v čast božjo.

Minula so leta in naše novo pričeto kulturno delo Te je zopet zajelo

med prvimi. Naj omenim samo igre: »Miklavž prihaja«, »Divji lovec«, »Angel z avtom«, »Trije kralji«, »Voda«, da ne omenjam raznih pevskih nastopov.

Poleg odrskega talenta smo Te poznali tudi kot izredno dobrega ustrezljivega in požrtvovalnega fanta, ki je bila značilna poteza vse Tvoje družine.

Prišel si tako do svojega zadnjega nastopa v »Kovačevem študentu«. To je bilo komaj mesec dni pred Tvojo smrtjo. Se te slišim kako si zadnjč zepel: »Samo jeziti se nikar, oj očka, to je zdravju v kvar.«

Takrat si mi potožil, da si nekoliko utrujen. Bolezen Te je oslabil, a Ti ni uklonila ljubezni do igranja.

V življenju Ti je bila usoda vedno mačeha. Izgubil si dobre starše, sestro v cvetu mladosti, prestal smrt brata Lojzeta v tragičnih okoliščinah in slednjč med vojno toliko prežgodno smrt vsem nepozabnega Joškota. Bil si vedno miren, vdan v božjo voljo.

Dotrpel si. Tudi Ti si legel v prežgodnji grob. Tudi Tvoj grob pušča globoko vrzel med nami.

Naj Ti bo dobro pri Bogu, dragi Franci.